

(6/38)

LA CAMPANIA DE GRACIAS

10 cents

L'any 1918

Aquesta anyada que comença promet ésser transcendental per a la història de la humanitat i també per a la història d'Espanya. Serà un any decisiu, del qual dependrà els anys futurs i potser el segles futurs. És un d'aqueixos anys que, segons la frase d'un eminent escriptor, porta en si una formidable «concentració d'història».

Grans coses passaràn, per mal o per bé, al món, a Europa, a Espanya. Està la terra trasbalsada, més encara que per la guerra de les armes, pels problemes múltiples que la guerra ha plantejat o ha aguditzat. Està trasbalsada Espanya per una angúnia creixent, per una necessitat ineludible de canviar de camí en la seva, fins avui, trista vida.

L'any 1918 ha començat... Durant els seus dies, quines coses succeiràn al món? Quines coses succeiràn a Espanya? Perquè aquest any no és un any de tants, sinó un any-fita, un any-cim, en la llarga història dels homes i dels pobles.

Com serà el món quan l'any 1918 acabi? Com serà aleshores Espanya? Els canvis que es produeixin durant els dotze mesos de l'any actual, poden ésser més grosos que els qui hi ha hagut en algunes centúries.

El nostre fervent anhel és que, quan l'any acabi, hi hagi al món la pau justa, a Espanya la República federal, a Catalunya l'autonomia democràtica.

Capvespre democràtic

Un conservador, En Sánchez Toca, va declarar amb airosa acusació l'incompatibilitat de les Juntes de Defensa militars amb les essències constitucionals i la normalitat del poder. Un altre conservador, En Maura, se suma a En Sánchez Toca, anunciant en *El Imparcial*, manifestaria la seva opinió en la solennitat del Parlament. Així se produeix la paradoxa de que dos homes anti-demòcrates senyalat un d'ells com l'anti-poble, reivindicuin les sobiranes civils, disposant-se a lluitar per elles, mentre les esquerres, entregades a un zorrillisme platònic, otorguen a les Juntes de Defensa totes les eficàcies polítiques, traslladant an elles l'eix de la voluntat governadora.

—Trist país—me deia l'altre dia un amic—trist país Espanya, on no's pot ésser conservador.

Existia una petita herència de civilisme a conservar i no han sentit l'esperit revolucionari de defensa els demòcrates, sino els conservadors. Amb totes les seves culpes, amb totes les seves participacions en el pretorianisme, aquests homes poden dir que encara se pot ésser dignament conservador a Espanya. Quan els regionalistes—partit d'oposició a la seva manera—i els republicans i fins els socialistes tingueren la feblesa de creure que les vaques grosses arribarien conduïdes entremig d'armes, els conservadors des del poder, combatien subrepticament, les preponderàncies militars, i ja caiguts, En Sánchez Toca per un cantó, i En Maura per un altre, declaren que el moviment de les Juntes de Defensa—son paraules d'En Maura—ni es un moviment d'opinió, ni una força aplicable a la vida política, perquè fora del carril no poden ésser eficaces forces que precisament per a ésser-ho han de viure sense separar-se d'ell.

Tot això, més tot lo que entranya l'actuació de les Juntes de Defensa, molt més greu que la desarticulació constitucional senyalada, els nostres demòcrates ho han callat, primer, per haver-ho exaltat i volgut aprofitar en el mes d'agost, i segon per confiar encara en una desfeta del règim. I an aquí sorgeix una altra superioritat conservadora sobre nosaltres. Les declaracions d'En Sánchez Toca i d'En Maura, els allunya del poder, mentre que republicans i regionalistes afalaguen les Juntes de Defensa per a afermar-se en el poder o aproximar-s'hi. De manera que l'abnegació ideològica perteneix als conservadors i el materialisme oportunista a nosaltres. Trist país—respondria jo ara an el meu amic—trist país aquest d'Espanya on no's pot ésser revolucionari.

I per a arribar en aquestes desencorajadores realitats, hem passat tres anys de guerra rebutjant les idees germàniques i la possibilitat de la seva victòria! Al cap d'aquests tres anys els anomenats francòfils clamen, per l'adaptació espanyola dels «junktors», el predomini de la casta militar en els afers nacionals, mentre que un home titllat

de germanòfil, En Maura, reclama les prerrogatives civils, l'omnipotència del poder, a la faiso jacobina, contra les intromissions violentes. I hem d'acabar assegurant és En Maura un conservador a l'anglesa, mentre que molts liberals ho som a la prussiana.

Ja sé, ja sé que s'inicia un penediment i sorgeixen veus com la de l'Unamuno, l'Alomar i En Castrovido, demanant la conservació i obren damunt del foc sagrat, però— excepció de l'Alomar, sempre únic—se torna a defensar la barricada quan ja ha passat l'agost exemplar i son al poder els amics i afalagadors de les Juntes. És a dir per a anar vers al poder, tots feien el discurs de les armes i de les lletres. Tingut el poder per unes quantes fraccions habilitoses i deshonestes, se torna a l'exaltació de les lletres, de lo civil, sense les armes.

El somni d'En Prat de la Riba de convertir Catalunya en una petita Alemanya va realitzant-se, ampliant-se a Espanya. Caminem cap el ple domini de la burgesia industrial amb guardia formada.

PARADOX

Pau democràtica?

LS qui de bona la judiquin l'acció dels maximalistes russos, han d'estar convençuts, a hores d'ara, que Lenin, Trotski i els seus companys han mentit al dir que volien una pau democràtica. Aqueixa pau que a Brest-Litovsk han embastat els *bolshéviki*, no és una pau democràtica, no és una pau justa. És la pau austro-alemanya, i res més.

Es fals que sigui democràtica aqueixa pau que, tot reconeixent de paraula el dret dels pobles a disposar de si mateixos, el nega de fet als pobles oprimits per l'Alemanya i l'Austria-Hongria. Que els maximalistes servidors dels interessos de l'imperialisme, preguntin si aqueixa pau és democràtica als txecs, al sud-eslaus, als polacs, als romanesos i als rutenis de l'Austria-Hongria! Que ho preguntin als polacs, als eslesviguesos i als alsaciens-lorenesos de l'Alemanya!

Per quin motiu han de poder disposar dels seus destins la Curlàndia, la Lituània i la Polònia russa, i no n'han de disposar les nacionalitats oprimides per l'Alemanya i l'Austria-Hongria? Si la Polònia russa té dret a la llibertat nacional, perquè no han de tenir-lo els altres dos troços de la mateixa nació, o sigui, la Polònia austriaca i la Polònia prussiana?

Ja sabem que els socialistes majoritaris alemanys, justament anomenats «socialistes del Kaiser» han formulat la teoria que els canvis territorials només poden afectar als països conquerits per les tropes d'un altre Estat. Però aqueixa teoria, propia d'un Bismark o d'un Hindenburg, és indigna dels socialistes, i molt més si aquests són tan terriblement maximalistes com Trotski i Lenin. Si els pobles tenen dret a disposar de si mateixos, com proclamen verbalment els *bolshéviki* i com nosaltres creiem, aquest

dret no pot dependre del fet material de la conquesta o de l'ocupació militar. Si la Polònia té dret a ésser independent, és innegable que aqueix dret pertany de la mateixa manera a la Polònia russa, que a la prussiana i a l'austriaca. Els drets dels pobles no naixen pel fet d'ésser trepitjats per les botes dels exèrcits.

No és encara absolutament segur que la pau entre la Rússia i la Cuàdruple Imperial sigui un fet. Però els maximalistes han comès ja prou claudicacions perquè se'ls pugui tirar en cara la comèdia que han representat al voler fer veure que treballen per la pau democràtica. No val, ciutadans maximalistes, això d'invocar en và el sant nom de la Democràcia.

FULMEN

Optimisme

ESPRES del gall de Nadal, les neules de Sant Esteve i el xampany d'any nou, no'ns veiem amb cor d'escriure pessimismes. L'any vell, any de mala recordança, va despedir-se plorant; l'any novell, ple d'esperances, va venir al món amb la rialla d'un sol esplèndid. Confem en el 1918.

Tant ho veiem tot de color de rosa, que ens sembla veure ja la guerra acabada, amb l'ensorrada definitiva de l'orgullós, salvatge i arcàic militarisme prussià. L'empenta decidida i ferma de la República Nord-americana compensarà de sobres als aliats de la defecció russa. Pesa més un sabre intel·ligent que un garrot ceg. L'odi de tot el món ofegarà als Imperis Centrals.

En aquesta bona disposició d'esperit ens sembla veure a la nostra Espanya renovada. El programa és clar i senzill. L'actual govern disoldrà les Corts, convocarà eleccions pel mes que vé i sortiran elegides unes Corts noves compostes de gent de bona voluntat, capacitada per a resoldre tots els conflictes presents i amb prou previsió per a evitar els conflictes veniders. Qui sab si, pot-ser fins una majoria verament patriòtica, canviarà el règim actual convinguda de que amb materials vells és cosa difícil bastir una casa nova.

Naturalment que amb la renovació de nostra vida política, Catalunya, i amb ella totes les demés regions espanyoles, fruitiran de la llibertat i l'autonomia a que tenen dret totes les nacionalitats.

Fins a Barcelona, a la nostra ciutat volguda, arriba la nostra ullada optimista. Tenim un alcalde nascut a la terra de Maria Santíssima, però tan català com el nostre don Angel, nascut a Canaries. El senyor Morales Pareja no és home de genit, però és honrat i conscient. S'equivoquen els que creuen que l'han fet servir per a capçalera d'un cartutxo de perdigons. Tant l'alcalde com alguns regidors republicans, en quina honorabilitat confem, sabran evitar que les urpes dels ganes esgarrapin en les arques comunals.

Ens sentim francament optimistes. Tant de bó que les nostres falagueres esperances siguin hermoses realitats!

JEPH DE JESPU

La cúa del 1917

LA manifestació del dos de desembre, esplendorosa i imposant, i les que la precediren i vingueren després en totes les poblacions importants d'Espanya, no han produït el resultat que el poble esperava, les culpes del govern del senyor Dato no han sigut malament castigades en dos mesos de govern *renovador*, on hi han anat a parar, no a tall de passeres com ens han vingut dient els amics del agavellador de Besalú, sino de puntals per a eternitzar els populars desoris.

No ha vingut l'amnistia, ni el prefaci d'un indult ample que obrís les portelles a tants homes rectes, sencers i abnegats, quina amnistia o quin indult hauria sigut atenuant, una disculpa per als dos senyors que amb tanta manca d'escrúpols acceptaren el paper innoble de pare pedaç.

No ha vingut l'abaratiment de les subsistències, o el frè convenient a les esbogrades ambicions de quatre presiriables.

Ha vingut, a canvi, l'endós d'uns milers de tonelades de blat estranger, a un preu superior al que li correspon una vegada coneguda l'importància de l'esplèndida collita sudamericana. Al Foment saben qui, a costa de la general misèria, s'hi farà la barba d'or mercès a la protecció ministerial del senyor Ventosa, un dels més rebels parlamentaris del memorable 19 de juliol.

Ni amnistia, ni mesures certes per a evitar els estragos de la necessitat, la procreació de fisis, la darrera esperança del suïcidi.

I a totes aqueixes desventures cal afegir-hi el mal humor del temps, disposant que l'any se despedeixi glaçant-nos amb un cop de cúa.

J. COSTA I POMÉS

QUIN DESENGANY!

—Us deixo aquí al balcó unes sabatetes; poseu-m'hi mitges-soles i pedaços, i un sabre— diu la carta— Oh! els bordegaços demanen més que un pobre! Amb unes betes sa mare, al balcó, unes mitgetes hi penja; va i sacseja les matalaços; les sopes dona al nen; l'agafa als braços, el senya; el fica al llit i a fer nonetes! Que coses va somniar! Essent de dia, descalç, sens senti fret a les rajoles; tant punt va obrir els ulls, el papanates, corrent va a veure els Reis, boig d'alegria. —I què? i es va trobà amb les mitges-soles? —Sí, un lladre li va pendre les sabates.

JOAQUIM MALLEU

Elecciones históricas

CUANDO escribimos estas líneas, todavía no ha aparecido en la *Gaceta* el decreto de disolución de Cortes. No sabemos si cuando vean la luz, se habrá publicado ya. Se había anunciado la disolución del Parlamento para antes de fin de año. Se nos prometió después como un presente de año nuevo. Y se susurra ahora que el esperado decreto nos lo traerán los Reyes.

Venga cuando venga, lo cierto es que tenemos elecciones en puerta, y no unas elecciones cualesquiera, sino las más importantes tal vez a que se ha citado jamás a España. La trascendencia del próximo comicio la denuncia el intenso rumor, la enorme expectación que le precede. De esa trascendencia estamos los ciudadanos tan percatados y tan penetrados, que todos tenemos los ojos en las urnas, de las que ha de salir esta vez fatalmente nuestra salvación o la sentencia de nuestra perdición definitiva. El futuro Congreso no será la charca cuareadora, el gallinero cacareante o el pantano cenagoso de siempre, sino que pasará a la historia con el brillo augusto y trágico del Long Parliament inglés, de la Convención francesa y de los actuales Soviets rusos. Esa Asamblea será de seguro constituyente, y no sería extraño que llegara a actuar en funciones de Tribunal Supremo de Justicia, y que ante ella tuviera que comparecer alguna testa coronada y algunos de los que le han coronado de espinas la testa al pueblo español.

De esta misión histórica, de estos destinos grandiosos de las nuevas Cámaras conviene que nos demos perfecta cuenta todos, electores y candidatos a ser elegidos o reelegidos. Las izquierdas, y muy especialmente los republicanos, hemos de meditar mucho sobre el particular. De los representantes que nosotros elijamos, estará pendiente el destino de España. La próxima legislatura será un caos o un génesis, según sean los legisladores que nosotros nos demos. Ya pueden, pues, las izquierdas recoger todas sus fuerzas, ya puede el partido republicano reclutar y poner en pie toda su juventud para lanzarla sobre Madrid. Ya podemos armarnos todos de inteligencia, de brío y de coraje para darle la batalla al pasado y alumbrar el porvenir. El momento es excepcional. Los tiempos vienen gordos, vienen reventando de nichazón, de plenitud y de preñez. ¡Alerta, hermanos!

Alerta, repetimos. A las Cortes futuras no

podemos enviar los diputados pasados. Al Parlamento de renovación no podemos enviar una colección de estantiguas, un muestrario de momias faraónicas. A la Constituyente revolucionaria no pueden ir bocas mudas, voces temblonas y gargantas afónicas. A la España republicana de hoy no pueden representarla esa selección de mediocridades, esa tría de insignificancias que representaba a la de ayer. El señor Pérez, el señor Gómez, el señor Fernández, etc., deben quedarse en casa. Con esos apellidos no se puede ir a una Convención. Eso es apenas llamarse Pedro.

De los diputados de nuestra minoría que van a cesar en el cargo, sólo deben volver a sus escaños cuatro o cinco. Los demás se deben jubilar, se deben cortar la coleta. Carecen de facultades, y los podría coger un toro. Se ha acabado el torear vaquillas. Han terminado las corridas de maletas. Necesitamos verdaderos astros. Necesitamos mocedades suicidas. Ha llegado la hora de

matar o morir, y hay que apretarse los machos. El público pide heroísmos extremados, y no sesudas prudencias.

Los hombres faros de las izquierdas, que se queden. Los necesitamos para que sigan alumbrándonos. Pero a los que no son más que faroles o farolillos, y apagados, que los cuelguen del techo de un desván. En las Cortes futuras no queremos sólo culos para ocupar asientos. Queremos cabezas pensadoras, frentes acometedoras, bocas acusadoras e increpadoras. Allí ha de ir la crema de nuestro partido. Lo más agresivo, virulento y rojo de nuestra juventud. Las inteligencias más robustas, las cabezas más calientes, las virilidades más forzadas y más empujadoras. Se ha acabado el ir al Parlamento a hacer de floripondio. Los floreros a las vitrinas, o a la basura. Allí, o se cumple como un hombre de bien, o se pone uno unas faldillas.

ANGEL SAMBLANCAT

I NO PASSARÀN

ABANS d'ahir, al matí, vaig rebre la visita d'En Josep M.ª Sert. Jo estimo molt a En Sert. Té una intel·ligència forta i subtil, que m'interessa. I a més (fineixo pel començament) és un pinzell sumptuós, un gran pintor que estima amb un amor púdic i apassionat a la pintura, i amb el que no podem canviar vint mots, sense barrejar les nostres comuns joies i emocions. Naturalment que moltes vegades l'acord no's fa, sobre tot en les admiracions, però en lo que'ns és desagradable coincidim sempre. Menyspreuem —i amb quin cor!— els mateixos productors i idèntics productes, i això, entre artistes, és enorme.

En Sert me diu:
—Us convido a dinar.
—Ho sento, però pateixo i me cuido. Sóc jo el que ara us convida.
—Impossible. Dino amb amics.
—Podeu portar-los.
—Dino amb trescents amics.
—No insisteixo.

—Trescents compatriotes, trescents espanyols, soldats del primer regiment estranger, homes que a l'agost de 1914 se decantaren per la França i l'han servida després en tots els camps de batalla. Veniu. Us asseguro que és precis que vingueu.

En Sert té a la vèu quelcom que acarona o que enuja, alternativament, i que fa no deixi mai de parlar català, tot i expressant en el més pur francès, coses novelles, profundes i seductores. Indubtablement jo no puc resistir una petició en català, ja que, dues hores després, me trobo en la sala de banquets del Palau d'Orsay, entremig d'En Sert i d'En Manet Brousse, diputat dels Pirineus Orientals.

Davant nostre seuen, en taules paraleles, trescents «poilus» amb uniforme kaki, portant l'insígnia de la més alta recompensa col·lectiva: la forratgera vermella. En mig de aquesta tropa, cent paisans, membres de la colònia espanyola de París.

La primera impressió fou de monotonía i de llefjor. Aquell kaki ferdivol, els cordons vermells de la forratgera, les taques negres de les americanes, formaven un conjunt desagradable als ulls. Certament En Manet hauria aprofitat magníficament aquest fons, mes amb una altra llum que la d'aquest saló de hotel, sense aquest fons d'estuc i daurats.

Després, aquests homes entaulats parlaven massa poc. No és que mengessin molt, al contrari. Me fixava en les forquilles aixecades suauement, en la petitesa dels troços i, més tard, en les minúscules mandarines, destrocades poc a poc amb els dits calmosos. Aquesta sobrietat i el mig silenci i algunes atencions dels uns amb els altres, donaven an aquests soldats un aire de distinció. Vaig restar impressionat, amb tot i enyorar una mica el fort blau horitzó i el soroll fraternal d'una tropa francesa.

Separant-me de l'espectacle, vaig iniciar

conversa amb el meu veí, Mr. Brousse. Aquest català francès me parlà d'aquests espanyols, catalans en la proporció de dos tercis, amb el fervor d'un germà. El seu tò estava ple d'emoció i de tendresa. Aqueixos trescents plàcids comensals que menjaven somrients, representaven la meitat, o gairebé, dels supervivents de la llegió espanyola. Quants homes, quants voluntaris comptava aquesta llegió a l'ésser formada, el dia en que aquests llatins, enamorats de França, s'allistaren per la duració de la gue-

Joguines perilloses

—Renoi!... A mi sí que me n'han portat un de debò. Veiam, veiam si m'hi farà mal.

rra? Ho sé, però no goso escriure-ho. Tan terrible seria la confrontació de les dues xifres. Terrible i plena de glòria! Més que totes les paraules, ella tradueix l'idea del sacrifici. Sacrifici demanat sense treva i sense treva donat. Ah, si, ja poden haver-la donada la forratgera an aquests espanyols! Ells havien començat. Damunt el sí de França, ells n'havien llençat una altra de tant roja que va de l'Iser a Verdun.

Heu's-aquí el moment dels discursos i heu's-aquí que l'espectacle de la sala canvia. De monòton esdevé superb. En un instant, en el paisatge ingrat, centenars de flors s'han remogut. Són les figures dels soldats, visibles, girats cap a l'estrat.

Parlen En Balmaña i En Díez. Aquest llegeix una carta del coronel del primer regiment estranger, digna i paternal, que els voluntaris escolten gravement. I quan el quefè recorda que devent otorgar, després de Verdun, quatre creus de la Llegió d'honor, tres, segons la seva consciència, les otorga a tres espanyols, totes les mans aplaudeixen.

Segueixen altres oradors, i un gran moviment se produeix.

S'aixeca un jove diputat francès, Mr. Ramel. Parla en espanyol i recorda an aquests combatents les seves campanyes. Els hi deia: «Vareu estar a tal indret de les línies; els enemics donaren un cop terrible i no passaren.» Els hi deia: «A l'Iser hi ereu i els enemics no passaren.» Els hi deia: «I els dies de Verdun! Colpejaren aquesta porta i no passaren.» A l'últim digué: «L'enemic prepara en aquest moment una nova batalla. Els boches ens menacen amb un cop d'ariet més formidable que els precedents. Dintre de unes setmanes, dintre, tal volta, d'uns dies,

la seya massa se llençarà contra les nostres línies...»

No pogué acabar. Un altre orador intervé brusquement, la tropa, els legionaris. Varem veure aquests soldats amb uniforme kaki, portant en els seus pits les medalles militars, les creus de guerra, els distintius dels ferits, aixecar-se tots. Amb un mateix geste extingueren els punys. I tots cridaren: «I NO PASSARAN!»

Us representeu això? Podeu representar-vos això? Jo no. Jo no puc intentar la seva descripció. Qui ha traduït l'ànima de la multitud? No's fingeix aquesta gran veu. No'ns exposem, doncs, a convertir en chor d'òpera còmica, en soroll de teatre, aquest instant de la més alta calitat.

Tots tremolavem de respecte i de fervor davant d'aquells homes petits, d'ulls enfonsats, la pell mate, que tenien els rostres de Goya i el cor de don Quixot.

Me vaig girar cap an En Sert, que mirava, ple d'amor, als seus trescents amics. Va llegir en els meus ulls una unitat d'emoció. Posa la seua mà en les meves espatlles i amb un tartamudeig apassionat me digué: «Quina ferra! Si coneguessiu Espanya... si coneguessiu Catalunya!»

HENRY BERNSTEIN

Una visita al front anglès

DIVIDIDA la missió en dues expedicions, i formant part de la primera En Ramón Casas, l'Ametlla, l'Aguilar, En Segura i el qui sotscriu, sortirem de París el diumenge, 9 de desembre, a les nou del matí, prenent a la Gare du Nord el tren que devia aconduir-nos a Abberville, on arribarem al mig dia, essent esperats en aquest punt per dos oficials de l'exèrcit anglès, un dels quals xampurrejava un xic el castellà. Ens acompanyaren a un «cassino militar», — un dels molts que després visitarem en aquell front, — en el qual forem obsequiats amb un esplèndid dinar. En aqueixos cassinos improvisats s'hi troben tot el confort i totes les comoditats que's puguin imaginar, tenint en compte la seva proximitat a les trinxeres: salons de lectura, dormitoris, billars, quartos de bany, etc. Un cop refets de ventrèll ens dugueren a visitar un Hospital per a cavalls, magníficament montat. Cada sala fou, per a nosaltres, motiu d'uns mots d'admiració, especialment la destinada a arranjari les dentadures dels «cavalls»; un despatx de dentista en tota regla. En aqueix hospital, segons l'oficial que'ns acompanyava, s'hi han salvat, d'una mort segura, centenars de cavalls. D'aquí passem a visitar l'Hospital Australià, on són portats solament els ferits de braços i cames; una meravella d'organització. El seu aspecte exterior no pot ésser més rústeg: una serie de barraques; però, a dintre, un hom resta admirat de l'estupenda netedat i perfecció en els més minims detalls. Allí ve-gérem diferents sales d'operacions, la cambra dels Raigs X, i finalment les sales dels ferits; una munió de soldats, tots joves i simpàtics, els uns tenien la cama apoiada en un aparell especial per a que no poguessin bellugar-la, altres el braç. Els hostes nous, els que feia poc que hi eren, tenien tots l'aspecte sombriu, els quins anaven ja per bé, es mostraven alegres; ens guaitaven somrients, amb espurnes d'esperança patriòtica en els ulls, com volguent-nos dir: «Veieu?... ja estic en disposició de tornar-hi». El metge, sòmreia amb ells i els manyagava, o els reprenia carinyosament mateix que un pare ho hauria fet als seus infants. Terminada la visita, forem convidats a pendre el te; el típic te anglès que ja no deixa de calentar-nos els budells durant tota l'excursió per aquell front. Canviarem els saluts de reglament i emprenguérem la marxa cap al Chateau de Tremencourt, magnífica residència anglesa destinada a hostatjar als forasters, visitadors. Gentilíssimament rebuts pel capità Roberts, persona afable i il·lustradíssima, prenem possessió de les nostres cambres, sopem i després d'una curta sessió de cine, ens retirem a descansar. Beneit descans, que bé el necessitava nostra corpora.

A mig dematí de l'endemà ja som al front. Durant la ruta, no'n volguem més de

(1) Els telegrames han parlat abundantment d'aquest article commovedor. No havent-lo reproduït sencer cap periòdic, LA CAMPANA s'haurà sentit no, per a major homenatge dels voluntaris.

tragí... quina espessor de combois, d'autos conduint canons, tropes, queviures i municions de tota mena!... Lo que més ens xocà en aquell indret fou la pintoresca visió d'un grapat de batallons formats, marcant el pas, aquell pas característic dels *Tommys*, amb la respectiva xaranga al davant, com si anessin a passar una pacífica revista. Dues hores més de marxa i arribem al peu de la *côte de Vimy*; allí baixem i ens signifiquen la conveniència de col·locar-nos el casc protector i la careta contra els gasos asfixiants, *lo cual que no's fa gens de gràcia*. Enfilem la costa, aqueixa costa on tantes vides caigueren per a poder-la reconquerir, i ens esfereix el pensar lo terrible que deu ésser en aqueix lloc una batalla. Aquí no's veu un troç de terra que no hagi estat remoguda per algun obús. Les trinxeres quasi no's distinguen; al costat d'un clot obert per l'explosió d'un projectil, un altre clot, i un altre, i sempre un altre; i, entre aqueixes feréstegues clotades i a tot arreu, restes de la darrera batalla, cases de alemanys i d'anglesos, fusells, baionetes, cartutxeres, uniformes destroçats de tota mena i, lo que és més trist encara, alguns ossos, i membres humans desenterrats per les plujes; vora el camí, ens crida l'atenció una gran bota de soldat, la girem amb la punta de la nostra. Encara hi havia el peu de l'alemany a dintre!... Al ésser al cim de la còte, els oficials que'ns acompanyen ens obliguen a ageure'ns a terra, per no fer blanc al enemic. Des d'allí, dominant tota la plana, varem veure la ciutat de Lens, assetjada quasi totalment pels anglesos. El bombardeig era, per aquest cantó, intermitent; i per damunt de la tràgica fumera veïem volar constantment els aeroplans anglesos que anaven a fer incursions més enllà de les línies alemanyes. Visitem Souchez, moltes voltes martre. Quanta tristesa!... Se'ns fa impossible creure que allò hagués estat un poble. Tot desolat, al punt de no restar en peu ni la paret d'una casa, ni la soca d'un mal arbre.

L'endemà, després d'un grapat d'hores d'automòbil descobert i desafiant un aire gelat que materialment *decapitava*, arribem a Ipres, altra ciutat víctima de les fúries bàrbars. Guaitem al entorn i tot són runes. De la seva hermosa Catedral, del bell edifici comunal de la seva gran Plaça no en queden sinó uns murs solitaris que causen al en-

sempis indignació i esglai. Als defores d'aqueixa ex-ciutat visitem un important dipòsit de municions. L'oficial que'ns acompanya ens conta com aqueix dipòsit l'han de traslladar sovint de lloc, amagant-lo de la vista de l'enemic que així que'l descobreix el fa objecte preferent de les seves *caricies*. Amb aquesta indirecta compremem que no s'està allí gaire segur i toquem pipa cap a dinar a un casolot mig derruït; el del costat, dues hores abans l'havia destruït un obús dels alemanys.

Sense deixar mai d'oïr el retronys de les canonades, abandonem Ipres i ens dirigim a Messines. Messines no és avui sinó un camp de terra fangosa, devastat, plè de sòts, on és difícil d'endevinar lo que foren carrers i lo que foren cases. Res ens appena tant l'esperit com la contemplació d'aqueixos pobles soterrats, que hom juraria són definitivament morts, que mai més han de desvetllar-se. A un centenar de metres del lloc on ens trobem, els anglesos disparen una *xeringa* de les de major calibre. «*Ayúdeme usté a sentir!*» hauria exclamat el més ferm dels nostres artillers. Allò va semblar la fi del món; un espàtèc, una sacsejada i un terratrèmol que'ns deixaren astorats per a mitja hora. Ens fou mostrat el lloc on poc temps abans els anglesos havien fet explotar unes mines, un dels sistemes de matar més horribosos que s'empleen en la guerra actual. Un capellà australià, molt simpàtic, ens oferí una estona d'allotjament al seu excèntric palau. El mossèn viu com un taup, en una mena de cova, a sota terra, on hi disfruta d'un jac, quatre caixons buids per cadires i una estufa. Aquell bon pastor d'ànimes ens obsequià amb una beguda a base de cacao, servida en uns rustegs pots de llauna. I tips de trepitjar fang i cansats de tanta desolació i tanta misèria, ens retirarem d'aquells llocs donant per llesta la jornada.

I el dia 12 fou la nostra darrera excursió al front anglès: la visita a Calais. Allí l'espectacle fou totalment diferent; altra mena d'emocions ens hi esperaven; un aspecte absolutament distint de la visió d'aqueixa formidable guerra d'occident. Allí ni canonades, ni terres remogudes, ni la tràgica misèria dels camps de batalla: Allí grans magatzems de municions i tallers de màquina i fàbriques de guerra, i més magatz-

ems i més tallers i més fàbriques. Milers de treballadors, entre els quals s'hi veuen anglesos, dones franceses i fins presoners alemanys. Cal remarcar que el treball d'aquests últims és absolutament voluntari, i és *llastimosament* curiós, veure'ls, riallers i contents de la seva sort cooperar al treball de destrucció contra els seus germans de l'altra banda de la línia de foc. En aqueixos tallers s'hi construeix i s'hi adoba tot quant té relació directa o indirecta amb les coses de guerra des dels canons més masclers i les metralladores més complicades fins als accessoris més insignificants, aquí hi ha un taller d'òptica magníficament assortit i fins un taller d'ataconar sabates... que és una meravella. Constantment arriben camions automòbils carregats de botes usades; les descarreguen i en un santiament les deixen com noves, al punt de que ni el més expert sabater coneixeria que haguessin mai servit.

Finalment, una visita al port de la mateixa ciutat de Calais, amb el seu brujit incessant, amb el seu moviment de vaixells, interminable, ens acabar de donar una impressió de força, de previsió, de santa insistència i de grandesa que mai oblidarem.

Arribats a París, ens despedirem dels oficials anglesos que tan gentilment s'havien portat amb nosaltres, remerciant-los les seves fineses i atencions i desitjant-los la més gran, la definitiva victòria en aqueixa guerra de titans, en la qual ells, els britànics, amb els seus cabals, homes, valentia i ciencia i a pesar de la seva idiosincrasia i flema, hi han aportat, segurament, l'esforç més gegantí.

J. PLANAS

SONATA LXVI

ES qui li havia de dir a l'ex tenor senyor Morales Pareja quan estrenà *La Fada a Sitges* que's veuria convertit en tot un senyor Batlle de Barcelona? Segurament que ningú, i a pesar de tot ha estat així. És un senyor molt simpàtic i que té un Xeres molt bon amb el qual de vegades obsequia als re-

gidors amics, encara que no siguin radicals. Jo que n'he begut vos asseguro que és de primera i que de bona gana en tornaria a beure.

Lo que no puc assegurar-vos és si En Lerroux ha guanyat o perdut aquesta vegada, perquè si bé el nou batlle figura en el partit radical, no sé perquè'm sembla que tot el seu radicalisme consisteix en ser nebot de don Armengol Giner de los Rios (a) *El Abuelo*. I no solament per això sinó perquè s'ha vist obligat a deixar en terra al seu lloc tinent el Emilià. Veu lo que té tant ensenyar al seus a dir: Maura, no! ara li han contestat: Emilià, no! i vostè s'ha tingut d'ajupir.

El que també pot haver quedat satisfet és el Emilià abans nomenat. Sabeu perquè han votat a En Morales Pareja? No? Perquè és una persona decent. Vaja, una gràcia que no la té l'altre, o el Callén o l'Ulled? Els que votaren per aquesta raó al nou alcalde s'ho sabran. I tant que m'hauria agradat veure batlle a En Callén...! Vos prometo que no faltava a una sessió.

Sabeu què fan córrer? Que acabada la sessió, En Collaso, En Rius i Rius, En Martí, En Llopis i el senyor Mauri celebraren un gran xèfir. Jo no ho he vist, però tot podria ésser.

Els de la «Lliga» deuen tenir molta ràbia però, que s'hi farà? Avui per tu, demà per mi, que's recordin d'ara fa dos anys, ells feren lo mateix; ja se sab, les bromes fan com les processons, que entren allà d'on sortiren.

Perfectament. Ja s'ha publicat el decret de dissolució de les Corts i el vintiset ne faran unes de noves. Aquesta vegada les farà amb tota legalitat el senyor Bahamonde. Veurem com anirà això de la legalitat. No és que jo dubti de la bona fe d'aquest senyor magistrat; precisament perquè no'n dubto és per lo que'm demano: com anirà això de la legalitat. A Catalunya, amb rares excepcions, bé. A Madrid, a Sevilla, a Valencia, en totes les grans urbs, probablement també. Ara, en els districtes rurals, permeteu-me que me'n dubti. Si no mateu als cacics se faràn els fraus de sempre, i si els matessim, i això és lo més trist, no votaria ningú. A còpia d'anys han sabut convertir als habitants de Espanya en un remat de moltons. El cacic va al davant i tots els demés segueixen, i

ELS REIS CRUDELS

A petita Engràcia sentia una indiferència per les joguines, impròpia dels seus pocs anys. Avesada, de menuda menuda, a veure'n farcits els prestatges de la botigueta dels seus pares, havien perdut per a ella la gràcia de la il·lusió. Sabia que gairebé totes les nines eren de cartró, buides, sense ànima. Que les que's movien per simples i miraculosos enginyers, eren tan delicades, que a voltes ja abans d'eixir de la capça se'ls hi havia desballestat el mecanisme que les feia moure amb acompassaments uniformes, estrafent la vida de les coses verdaderes. Havia vist esventrar-se arlequins de cara grotesca i riallera, amb musica de picarols i platerets, i del ventre ferit, sense dolor que contragués el visatge sempre alegre, brollar-ne serradures, humils serradures, que ella havia imaginat d'ús més senzill.

Però la petita Engràcia, la aciençada i seriosa Engràcia—amb els seus aires i pensades de doneta—si coneixia la ficció de cada joguina, la llur vida artificiosa o lo banal de llur montatge, no era pas per haver-ne destroçat moltes amb les manetes, ni per haver-ne sofert el desencant, després de gaudir-ne les febroges il·lusions de la possessió.

Se li ensenyà des de molt xiqueta a no desitjar-les, i de veure'n tantes agombolades a remeses, repetides i ordenades amb disgraciosa monotonia, s'havia fet insensible a les misterioses suggestions d'aquell món de fantasies, que fan les úniques tribulacions, el únics gaudirs i les més pures il·lusions dels infants.

Mes aquesta indiferència no havia empedreït el seu cor, sinó que l'havia encara afinat. La petita Engràcia era sobtil i delicada com un pétal de rosa blanca, i si no l'apas-

sionaven les joguines amb que els seus pares mercadejaven i que omplien els prestatges, el sostre i, fins a entrebancar, els recons i paçadissos d'aquella botiga reduïda i fosca, sentia un maternal afecte envers una esvelta nina que feia el reclam al aparador.

Tenia els ulls rodons, negres, de pestanyes llargues i fines que's cloïen suaument al besar-la. La cabellera se li desmaiava en rulls de seda negra damunt les espatlles i era la carona tan fresca i els llavis rojos tan petoners, que la petita Engràcia se la contemplava llargues estones, en extasiada abstracció.

—Aquesta sí que no pots ni tocar-la!—li havia dit el seu pare, al desembalar-la, per a encimbellar-la sobre un petit escambell de l'aparador, com si ja no sobressortís d'entre totes les demés joguines.—Val molts diners!...

«Val molts diners!...» es repetia mentalment la menuda, esforçant-se per a compendre la importància de la valú d'aquella nina. «Molts diners!», quan devia ser «molts diners»?... I creixia el desig de posseir-la quan més s'adonava de la prohibició de «ni tocar-la».

Per això la petita Engràcia, havia escrit als munificents monarques orientals, demanant-los únicament la cobejada nina.

En la vigília de la esperada festa, quan la seva mare, apressadament i sense gaires manyacs la deixà acotxada en son llit de llençols gelats, per a entornar-se'n al tràfec de la botiga, la gentil Engràcia no podia adormir-se de cap manera.

Pensava en els Reis bons i generosos. Se'ls imaginava unguits de magestosa gràcia, mirífics, cavalcant les gepes dels fastuosos i presumits camells i rodejats d'un seguici nombros de patges i d'esclaus que complien els manaments de la magnànima trinitat reial.

Les cisellades caixes, ventrades, enormes, corulles dels més temptadors presents per a la mainada, anaven buidant-se una darrera l'altra, i els audaçs i sol·licitos servents, s'entafuraven en totes les llars, per cel-oberts i xameneies, deixant a cada finestra una il·lusió, fent de cada esperança una realitat i endevinant per les sabatetes abandonades en els balcons o al caliu del escalfa-panxes vetllades pel gat fredoluc i dormilega, els desitjos de cada infant, en aquella hora adormits en somnis.

El que ella els havia demanat als Reis donaria poc que fer a llurs valerosos servents. Amb sols treslladar la nina del aparador al costat de les seves sabatetes, ja li perteneixeria, i els Reis, liberals i poderosos, indemnitzarien abastament als seus pares el valor de la costosa joguina...

Quan ja fos seva, com una filleta estimada, la guarniria de les millors randes que teixiria al coixí per ella. De les sedes dels seus vestits en guardaria retalls per a mudar-la, i amb els llaços més rics de la seva capça de costura, recolliria la cabellera llustrosa i negra de la somrisenta fulgura. La faria lluir esplomallats capells; mitges finíssimes cenyirien les seves molcudes cametes, i els seus peus lluirien polides sabatetes de vellut i de sati.

Oh, amb quina sol·licitud l'amoixaria, com la besaria i trobaria paraules festoses i tendres amb que arraulir-la i conçolar-la... amb quina maternal mirada la contemplaria sempre... sempre...

Encara l'aua no havia deixat el turquí del cel·latge, que la petita Engràcia ja no dormia. Se sentí rodejada d'un silenci pregon, d'una quietut beatífica. Obri els seus ulls afanyosos de veure i no pogué fendir la penombra.

El rellotge, al menjador, calmosament, feu sentir la seva corda metàlica, que ressonà vibrant per tota la cambra... I a seguit no més pogué percebre, atenuat, mate, com

una remor de misteri, el seu *tic-tac* mandrós i rítmic.

En quan una clarana d'aua ratllà els finestrons, la petita Engràcia no pogué resistir la temptació.

Saltà del llit. El silenci li penetrà cor endins, amb esgarrifances de fret. Els seus pares dormien profundament reposant del trasbals d'aquella trafegosa vetlla... I la il·lusionada Engràcia passà al menjador, i sobre les puntes dels peus descalços com poruga d'interrompre la quietut dolça de l'hora, s'emmenà a la cuina on deixà les sabatetes que havien d'haver sigut guiatge dels Reis.

I els Reis havien passat ja. Fent companyia a les sabatetes hi deixaren un coixinet de puntes, un teler de brodar, un necèsser incomplet i deslluït i algunes llemínades... Però no sapigué veure la única cosa que desitjava amb vehement passió... Una tremolor de desencant feu vibrar el seu feble cosset, amb esgarrifances de fret. I no acabant-se de resignar a la desil·lusió profunda que li omplí de llàgrimes els ulls, corregué a la botiga per a contemplar, al menys, la gaia filleta, amb qui gaudí tota la nit en somnis.

L'aparador romania buid, sense una sola joguina. La botiga, tota en enrenou, se li aparegué desolada, trista, com si hagués sigut saquejada...

El Reis havien passat, emportant-s'ho tot...! tot...! fins aquell objecte que fou tota la seva il·lusió.

Ah! els Reis, els Reis crudels i egoistes, que li robaren la dolça filleta del seus en-somnis, per a fer-ne present a una altra nena, que pot-ser no li guardaria les tendreses que ella li servava.

Quan els pares de la Engracieta es despertaren, la trobaren estesa damunt els rajols de la botiga; els ulls enormement oberts, fixes al infinit, erta i freda com un marbre...

I quan l'hagueren retornada, s'enfebrà... I delirà tot el dia i molts dies més, com una maretta desconçolada per la pèrdua del adorat infant.—V. CALDÉS ARÚS

Els Reis Acaparadors

—Nosaltres sí que en sabem!
En comptes de deixar coses,
els diners ens emportem.

sinó segueixen se queden a casa i el deixen fer, segur de que cap d'ells protestarà encara que'ls robi el vot i els dongui per morts, essent vius, o per vius essent morts.

En fi, ja ho veurem, i de totes maneres si les eleccions són sinceres els vots de les grans urbs poden donar grans sorpreses i an'algú desagradables.

I ara, nois, bon any 1918, que sigui aquest el que vegi l'acabament de la guerra amb la victòria del Dret i la Justícia. Amén.

Bevem-hi.

MORITZ VI

Notes de fora

Prat de Llobregat.—La correspondència publicada el disabte prop-passat per LA CAMPANA DE GRACIA, ha causat gran revol entre els al·ludits patrocinadors del hospital que s'intenta fundar aquí, i que mal parlen de l'autor injustament.

Calma, senyors hospitalaires; vostre llenguatge no és pas propi dels que senten un verdader amor a la Humanitat, com preteneu demostrar en el vostre projecte. Ademés l'autor no ha combatut la fundació d'un hospital; s'ha limitat tan sols a senyalar els vostres defectes, degut als quals sembla que no sou pas els més indicats per aital obra. Ademés allò de volguer fer les coses pagant els altres, la veritat, no encaixa gaire. L'autor de l'esmentada correspondència promet, pel seu honor, que si vosaltres encapsaleu una llista amb una quantitat determinada, també ell se suscriurà a la mateixa amb lo que permeti el seu estat de caixa.

I res més per avui.

ELS REIS

Coberts amb la capa roja i al pas dels seus braus cavalls, els tres reis van fent sa via en direcció a la ciutat.

Mentres caminen, conversen.

—A veure—diu el rei blanc—si aquest any, costi el que costi, i mal els haguem de dar les perles de la corona, deixarem als bons infants contents de nostra visita.

—Ail! Ja convindria, ja—diu, sospirant el rei negre—perquè, fa una pila d'anys que sembla que res els omple.

—Si; també ho he reparat, afegeix el rei moreno:—

L'any passat em vaig gastar una fortuna en joguines; vaig llençar-les a grapat, sense oblidar una sabata, i com si res. Ni un brivall va sabé agrair l'obsequi, ni un sol mot em demostrà que la nostra esplendidesa havia deixat marcat un rastre de simpatia al cor dels remats humans.

—Per xò enguany hem d'excedir-nos—diu, animós, el rei blanc, car, si ni amb els presents regis que portem per escampar, els nostres àmics no's dessin per satisfets...

—Es cert. Mai

haviem dut unes coses

tan boniques.

—Lo més car,

lo més modern, lo més útil,

lo més fort, lo més brillant...

—No!... Lo que és aquesta volta,

trionfem.

—Jo així ho crec.

—Es clar!...

II

Quan sols els falta una horeta per arribar a la ciutat, topen els reis amb un home que en vé.

—Escolteu, bon company,

li diu, parant-lo el rei negre:—

si no us ha de molestar,

ens podria da uns informes.

—Digueu.

—Allà a la ciutat,

què en pensen de l'arribada dels reis?...

Hi ha, com tots els anys,

aquell alegre desfici,

aquella dolça ansietat

que omplen palaus i cabanyes,

a l'aguait dels dons reials?...

—Si us haig de parlar amb franquesa,

respon l'home,—els ciutadans de tot això ja se'n riuen.

Avui, ningú en fa cabal

d'aquestes rancies falòrnies;

ni els vells ni els joves.

—Ai ail!

Aixís estem?... De manera

que si ara els reis van allà

i omplen els balcons d'obsequis...

—Les criatures els pendran,

més... continuaran rient-se'n.

—Es dir que ja tant els fa

si els donen com si no els donen?...

—Absolutament igual:

en opinió de la massa,

és un ús que ha caducat.

—Molt bé... i perdoneu bon home.

—No hi ha de què. Adeu siau!...

III

Després d'un penós silenci,

el rei vell sacseja el cap.

—Ja ho hem sentit, eh?... Estem llestos!...

Tot és inútil!... Els anys

han minat el nostre credit,

—Si!—exclama el jove.—Hem passat!...

—Tornem-nos-en?—diu el negre.

—Fora lo milló. ¿A què anar

a malgastà el temps i els quartos?

—Doncs... ja està dit!... Apa, avall!...

Donen els reis mitja volta

i, abatuts, desanimats

per lo que de sabé acaben,

se'n en tornen pas a pas

cap als seus llunyans refugis.

Pot-ser ja mai més vindran!...

C. GUMA

L'Ensenyança i l'Escola a la manera de lo que *hauria d'ésser* i de lo *que és*, té dos aspectes: l'un, és el de la noia maca, jove, sempre riallera, sempre virtuosa; i l'altre, el de la arcabota, de la bruixa, de l'arpià hipòcrita. L'un és visible i l'altre ocult. I en aquest segon aspecte de l'Ensenyança, invisible ordinariament per a la gent honrada i bona, és quan l'Escola esdevé un burdell.

Passant pel carrer de Ferràn VII, en una capvesprada d'un jorn emboirat i ventós, l'aire portà a mes orelles aquest fragment de diàleg:

—Les dugues darreres campanyes electorals les ferem parlant sempre de l'Ensenyança.

—...!

—I vàrem guanyar.

—...!

—I que vàrem fer després per l'Ensenyança?

—...!

El primer mutis del tàcit interlocutor convé en les paraules del que parla; el segon, afirma, i el tercer mutis... sembla que diu secament, greument, que per a l'Ensenyança no varen fer RES!

Malhauradament l'Ensenyança i l'Escola són dugues paraules tràgiques.

SAMUEL ROCA I RODÓ

Mort de fret!

A l'aixamplis de Barcelona, la ciutat caritativa que compta per dotzenes els establiments de beneficència, s'hi ha mort de fret un home. Nosaltres l'hem vist casualment, al peu d'una església del carrer de Provença, caigut sobre una cadira, vetllant-lo dos individus de policia i una colla de curiosos.

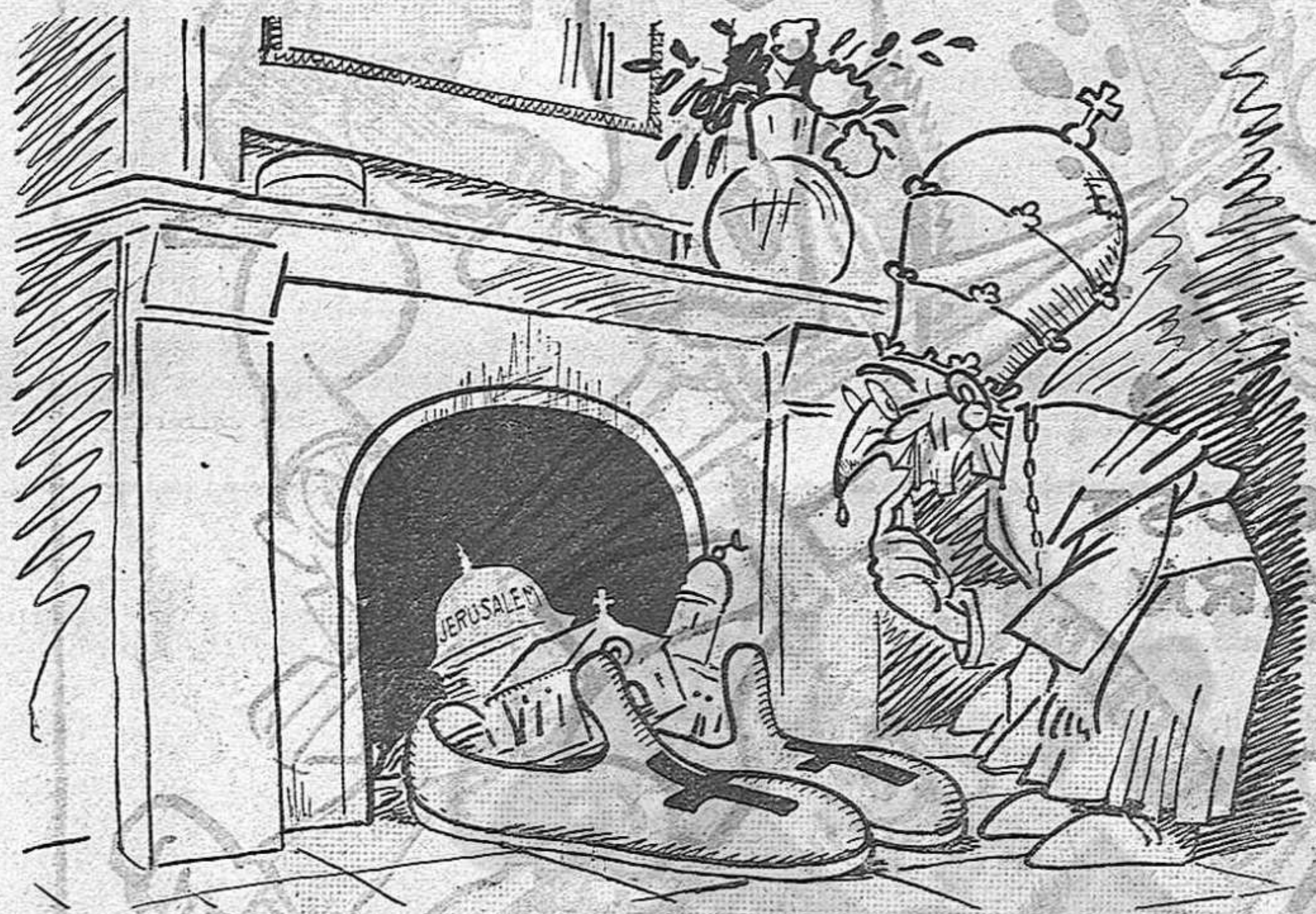
El cas aixeca indignacions somortes reposant en el pit; caldria sapiguer si la víctima de l'inclement temperatura havia anat aquell dia a trucar a les portes d'una casa de misericòrdia i, segons acostuma succeir, havia sigut rebutjat.

Una vegada mort, quan tots els auxilis són improcedents i inútil tot gasto, haurà corregut un còtze, s'haurà embrutat paper, s'haurà gestionat el descobriment del nom i cognoms del desventurat que tan tràgicament ha perdut la vida; gastant molt més de lo que valdria un plat d'escudella i un jac d'última classe.

No diguin els panxa-contents, els senyors Esteves que empesten la nostra vida ciutadana, que el cas no sigui botxornós i repugnant.

J. C. I P.

Un nen satisfet?

—Ai!... Això m'ho deuen haver portat els reis anglesos!... Que simpàtics, si no fossin protestants!...

L'obsessió de la pau

—Si no et treus el guant de ferro,... no et crec!

L'Escola

EU'S-AQUÍ dugues paraules tràgiques: l'ensenyança!... l'Escola!...

Comprenc que quelcún cor bategarà depressa davant d'aquesta aseveració i que acudirà encara més depressa a aconsellar-se al cap per a interrogar-li: L'ensenyança, tràgica?... L'Escola tràgica?... Tot per a que la raó verge, la raó no adulterada li respongui:—No; l'ensenyança no és tràgica; l'ensenyança és un dò dels Déus; fins s'ha dit d'ella que és la medicina de l'ànima!...—L'Escola tampoc és tràgica; l'Escola és el temple del saber; l'Escola és l'arca que guarda el tresor més preuat per a la gent pobre i honrada!...

I jo, trist mortal, com tots els mortals tristos de la soletat, vinc a destorbar aquest regodeig psíquic que dóna l'enganyifa mutua del cor i el cap, al dir-los amb tota la força de la convicció i amb tota l'autoritat de l'experiència que l'ensenyança és un espantacells, una mena de tapadora que serveix, per una part, per a que les aus de rapinya puguin, impunement, perpetrar les fetxories que llur concupiscència els exigeix i satisfereu en mig de les ombres de l'intriga, l'astúcia i l'aparença llurs insans apetits, i, per l'altre, per a que no s'apropin al pesebre espiritual els espantadós pardals, que en el món són els homes mansos i rectes que no han perdut la noció d'humanitat ni de la vergonya. Aquesta tragèdia sorda se fa baix les centelles del lluminós faro de l'Ensenyança.

Parisianes

CONTE DE NADAL

AVUI fa un any que'm trobava detingut dintre una petita presó de Yorkshire acusat de violació i satirisme, compendi d'una història de saltamarges que seria llarga d'explicar.

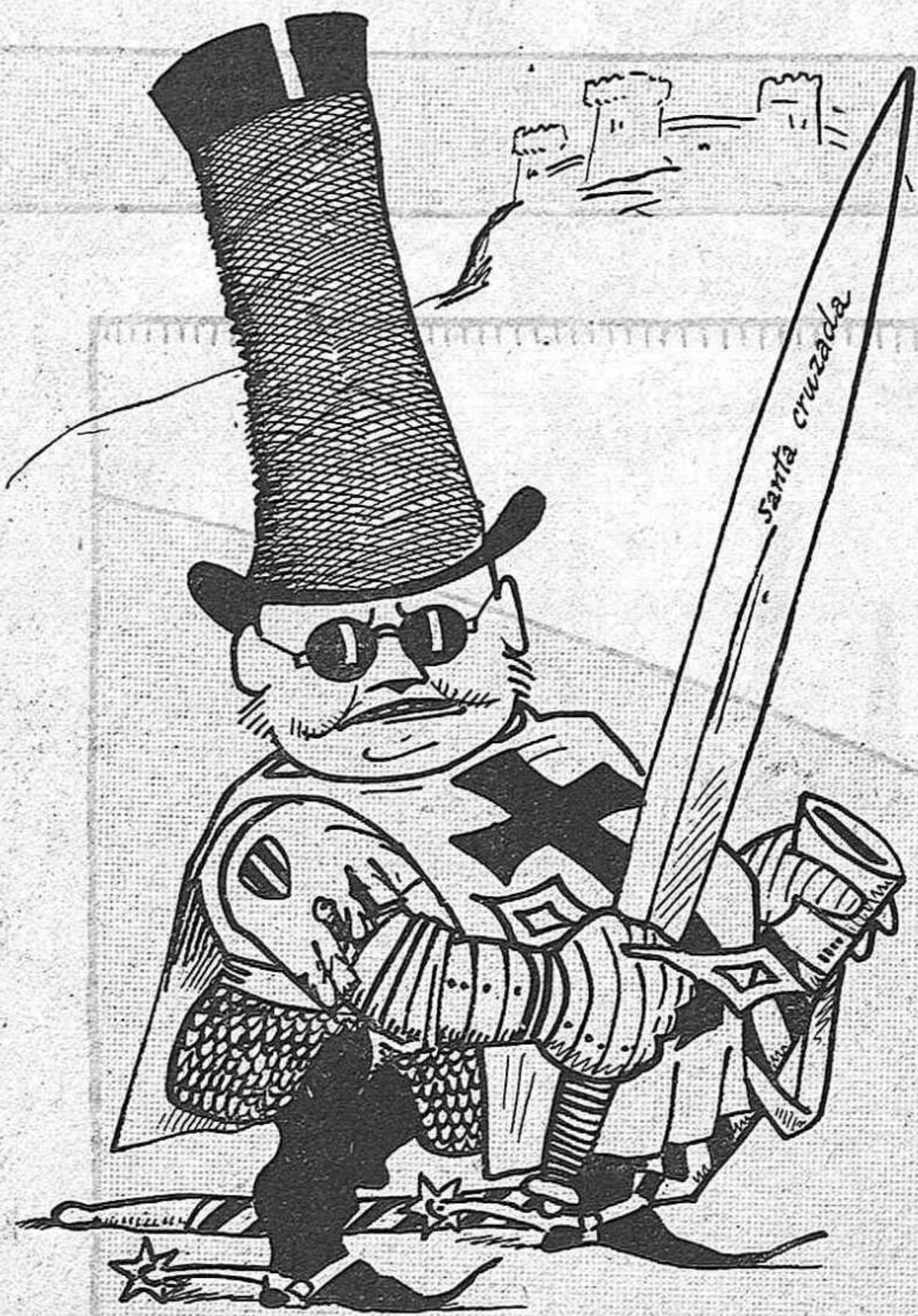
Lo que'm rebaixava més no era la detenció sinó la diada en que em tenien detingut. A Anglaterra més que enlloc i particularment dintre la Yorkshire, la festa de Nadal té un caràcter d'intimitat en la que el budell parisien no dona sinó que una llunyana idea.

Per intimitat no podia queixar-me. La meva cel·la potser n'era una mica massa. L'escarceller era un vell que havia perdut una pota en un dia d'eleccions.

Tots els que'm llegiu, o quasi tots, heu estat a la presó. Però estant-vos-hi potser no heu vist mai nevar. Oh! Quin horror la neu que cau quan un és empresonat! El soroll, la sola sensació que se os emporta al món interior, desapareix. No es veu ni se sent res. I cau obliqua i quieta com fulls de paper de fumar llençats al vent. La meva cel·la foscosa semblava avergonyir-se davant d'aquella blancor.

—Nosaltres si que en sabem!
En comptes de deixar coses
es diuen ens emborem.

L'etern creuat

— Aprofitem-nos a fer el Carnestoltes, que després bé prou que vindrà la Quaresma.

Un soroll sobre tot em faltava entre els que havia remarcat de des de que'm trobava a l'ergástula. Era el del passeig de l'escarceller dintre el gran pati de la pressó.

El vell escarceller no es passejava aquell dia o bé el soroll del seu caminar mig artificial era ofegat per la neu? Jo em feia aquestes suposicions amb l'inquietut que crea la galvana de la vida cel·lular. La nit de Nadal havia caigut i no m'havia pogut determinar a dormir. Les campanes de la ciutat tocaren seguides de les parroquies veïnes. Aquestes darreres, ofegades per la neu, embolcallades per la llunyania, em van entendre tant que'm van humitejar els ulls.

— Go in! vaig fer desveltant-me del meu somni blau.

Acabaven de trucar a la porta. Era una blanquíssima noia d'uns quinze anys, portant al seu braç esquerra un petit cistell i a la dreta una garba de ginesta.

— Good night, sir—digué.

— Good night, miss—vaig respondre.

I continuà sempre en anglès:

— No'm coneix?

— Sí, —vaig respondre amb el mateix llenguatge.— Crec haver-te trovat en una imatge d'En Cases.

— Jo, no.

Un silenci. Jo rumio.

— Com potser—diu ella—que no se'n recordi? L'any passat vostè em va salvar d'una mort segura. Jo passava per davant del monument de Colon, quan de sobte un dels lleons de bronzo es precipità al meu darrera tenint el temps just de fogir. Vostè anava dalt d'un tramvia i estirant el seu braç vigorós em salvà de la voracitat de la fera que tota motxa s'entornà al seu lloc prenent la posició decorativa que li designà l'artista.

Jo ja no me'n recordava però davant d'un fet tant precís vaig inclinar-me. Va treure del cistell el plum pudding de la recompensa i vàrem sopar alegrement.

Al cantar el gall va deixar-me, emportant-se'm el cor i les empolles de vi d'Ullastrell ben buides.

Després he mirat de recordar-me de l'acident del lleó i no he pogut, de la mateixa manera que ara tampoc em recordo de la pressó de Yorkshire, de la noia blanca, del plum pudding ni de les ampolles buides.

Enfonsant-me la barretina fins a les orelles vaig ageure'm a la marfega i abandonant-me a l'oblid eternal vaig adormir-me.

FERRAN D'EGARA

BALANÇ

No haureu vist mai que els anys agonitzants siguin tractats pietosament pel poble; quasi sempre al morir són amargants els comentaris, aspres les absoltes.

Quin any no dúu en el fardo atapeït una pila de crims que'l deshonoren?

Quin any sa juvenesa no ha farcit de xocs, aiguats, suicidis, fams, revoltes?

Quin any no ha donat temps al criminal autor de lleis malvades que'ns escolen?

Quin any no ha posat pòrs de camiral entre el jutge i el rei de crims que honoren?

Quin any no ha obert viarier als lladregots que escapen a ultramar on van a fondre's deixant aquí llocades d'arcabots dels víctimes futurs d'una mala hora?

Quin any no ha dat luxúria als capellans i no ha fet epicúries majordones?

Quin any no ha exercitat als governants en el trapezi de la desvergonya?

Tots els anys són aixís, més el disset ha emmaranyat molt més la vella troca; cada agavellador s'ha fet pillet, escanyant a l'obrer amb ses mans porques.

L'any vell se n'ha emportat béns i moltons, collites i carbó, metalls i robes, cuiros, boscos, remeses de vagon

i a canvi ens va deixar munts de taronges.

L'any vell se n'ha emportat les mil mentides de El Tiempo, aqueix periòdic de l'escòria on hi ha un Pierre averiat perdona-vides que quan és més poruc valent tremola.

Quan l'escarceller d'agost va esbaldellar, En Llapicera i unes conductores volaren a un raser a assegurar els trastos del deshauci que s'acosta.

Una curta alegria hi hem viscut els fills i els adoptius de Barcelona; la de veure al peu del comptal escrit l'alcalde popular, En Pepet Rocha.

A. COSTA I SENDRA

DE LA GUERRA

FETS CONEGUTS DEL 28 DE DESEMBRE DE 1917 AL 3 DE GENER DE 1918

Per terra

Al front occidental, els alemanys han emprés dos violents atacs locals als sectors d'Iprés i de Cambrai, respectivament. Aquest últim fou el més important, éssent realitzat amb abundós emplen de líquids inflamables; de cop els atacants van guanyar algun petit terreny cap a la banda de Marcoing i La Vacquerie, fent uns

500 presoners; però un contraatac anglès els ha desallotjat de les trinxeres conquerides, a la reconquesta de les quals els anglesos han fet més de 1,000 presoners i s'han apoderat d'alguns canons i metralladores. El fracàs alemany ha estat, doncs, complet.

Al front italià, una divisió francesa, en un brillant atac, ha pres als austriacs el mont Tomba, de gran importància estratègica, fent uns 1,500 presoners. Els austriacs han hagut d'abandonar el cap de pont que tenien establert a la vora occidental del riu Piave.

Al front de Palestina, els anglesos han derrotat novament als turcs, avançant bastants quilòmetres més, especialment al nord de Jerusalem, i fent un miler de presoners. Els anglesos han trobat sobre el terreny més de mil cadavres d'enemics.

Per mar

Tres torpeders britànics que patrullaven davant la costa d'Hol·landa han estat torpedejats i enfonsats, ofegant-se més de cent tripulants.

El vaixell sembramines britànic Arbutus, ha estat també torpedejat, salvant-se la majoria de la tripulació.

Per l'aire

Un Zeppelin ha caigut incendiat a la mar del Nord.

Els avions austriacs s'han encarnit bombardejant les ciutats italianes obertes properes al front, motivant la protesta del Papa.

HURRA!... Hurra!... Ha guanyat el bon sentit, en mig de les discòrdies partidistes.

S'ha nomenat Alcalde de Barcelona al republicà-lerrouxista més simpàtic de la colla: En Morales Pareja.

Un home que no té enemics, bona persona, intel·ligent, amable, fi... respectuós amb tothom... i fins tenor!...

Amb dir que fins els regionalistes el veuen amb bons ulls!...

I es comprèn.

En Morales Pareja és foraster... però no és castellà.

Hurra!... Hurra!...

Altra vegada les Juntes de Defensa dels de la Colla del Sabre han tornat a portar l'intranquil·litat i l'alarma per tota Espanya.

Que si En La Cierva arronsa,

Que si En Márquez estira,

Que si aquest dimiteix,

Que si aquest s'insubordina....

I el poble?

El poble plegat de braços....

Plegat de braços i sense camisa.

Llegeixo:

«Hoy el señor obispo doctor Reig invitará a su mesa a las primeras autoridades de esta capital.»

Al preu que estan les subsistències i amb la gana que acostumen a gastar les nostres autoritats, ja el planyo, pobre bisbe!...

Es a dir, no el planyo; l'envejo.

Arri poc o molt!

Acaba de fundar-se una sucursal de la «Lliga Regionalista» a la Creu Coberta.

Bò és que mirin de guanyar algun baluard dels barris extrems, els que's deixen perdre el castell de la Plaça de Sant Jaume.

Al posessionar-se de la tercera tenència En Martí i Ventosa ha enviat al Majordom de Palau el següent telegrama:

«Reitere Su Majestad testimonio entusiasta adhesión trono y familia Real.»

No més calia afegir-hi: «I a la Marcha de Cádiz.»

Per descomptat, el Majordom, amb l'adhesió de l'únic regidor monàrquic del nostre Ajuntament haurà quedat la mar de content.

Tant content com si li esgarrapessin les tripes amb un filabarquí.

Després de molts anys de precària existència s'ha vist obligada a suspendre la seva publicació La Il·lustració Catalana.

I els regionalistes que?

Els regionalistes cap a Madrid a fer política.

Torneu-me el ral, que no vui més comèdia. La Companyia dels Tramvies de Barcelona ha acordat, mentre duren les actuals circumstàncies, concedir vincine centims més de jornal a tots els seus operaris.

Olé ya, general!...

Bé prou que te'ls cobraràs amb mulies al mateix personal!

A Grècia i a Guatemala, terratrèmols espartosos.

A Itàlia, el Vesubi en erupció. Està vist: s'imposa una Junta de Defensa contra les oscilacions sísmiques.

President: En Belmonte (a) Terremoto.

Diuen de Madrid que cada dia es troba per aquells carrers algun pobre mort de fret.

Es clar, se'n van a les portes de les esglésies...

Que se'n vagin a les portes dels cassinos militars, que allí pot-ser se'ls encomanaria l'escalfor.

El Palau Reial de La Granja ha sigut víctima de un violent incendi.

«No hi ha mal que per bé no vingui»—devien dir-se els pobres.

Entre mig de tanta neu, sempre els restava un lloc on anar a escalfar-se.

Quasi la totalitat de la península està coberta per un pam de neu.

Qui era, doncs, que deia que lo de Espanya es veia tan negre?

Nosaltres ho veiem molt blanc.

Després d'En Sánchez Toca, En Bergamín.

També aquest s'ha atrevit a opinar respecte a la qüestió militar espanyola.

Tan mateix hi ha gent ben valenta entre els civils.

Ja'ns guardarem prou d'opinar nosaltres.

Mal de molts consol de tontos.

També a Madrid comencen a anar malament de gas, d'electricitat i de carbó.

Ara sabran allí el pa que s'hi dona.

I ja veureu com quan ells vagin ben malament nosaltres anirem una mica bé.

Perquè miraran de posar-hi remei.

La subscripció oberta per a regalar an En La Cierva la gran creu de Carles III, ascendeix a vintivuit mil pessetes i pico.

Podrien repartir-les entre els menesterosos, ara que hi ha tanta misèria per allà a la Cort.

I ben mirat els pobres també se la mereixen.

També tenen la seva creu.

A hores d'ara ja's deu haver firmat el decret de dissolució de Cortes.

Pura fórmula.

No'n fa pocs de mesos que estaven disoltes!

Fins ara els lladregots de menor cuantia s'accontentaven amb robar les aixetes de les fonts públiques dels nostres carrers.

Ara, el comble de la barra!... Intenten endur-se'n les fonts senceres.

L'altra nit va trobar-se arrencada del tot la del carrer del Avinyó, davant del Borsí.

Aquest tour de force dels rates, per això, amb tot i els seus inconvenients pot arribar a tenir els seus avantatges.

No seria, ben mirat, un avantatge que un dematí ens trobessim els barcelonins sense l'estatua del Marquès de Comillàs?... i tantes altres!

S'han tornat a apujar els preus de les patates.

I la Junta de Subsistències... què?

La Junta de Subsistències, segons nota oficial, «ha considerado justificado y razonable el aumento».

Per a aqueix viatge ja no necessitavem alforges.

Abaix la Junta de Subsistències!

Ah!... I abaix les patates, també!

Comuniquen dels Estats Units que el Japó ha desembarcat tropes a Rússia.

Ai, ai, ai!...

Me sembla que aqueixos grocs van a pescar en riu remogut.

Voleu la pau?—diran an els maximalistes.—

Doncs aquí ens teniu!... Ara farem la pau!

I ja la tenim armada altre cop!...

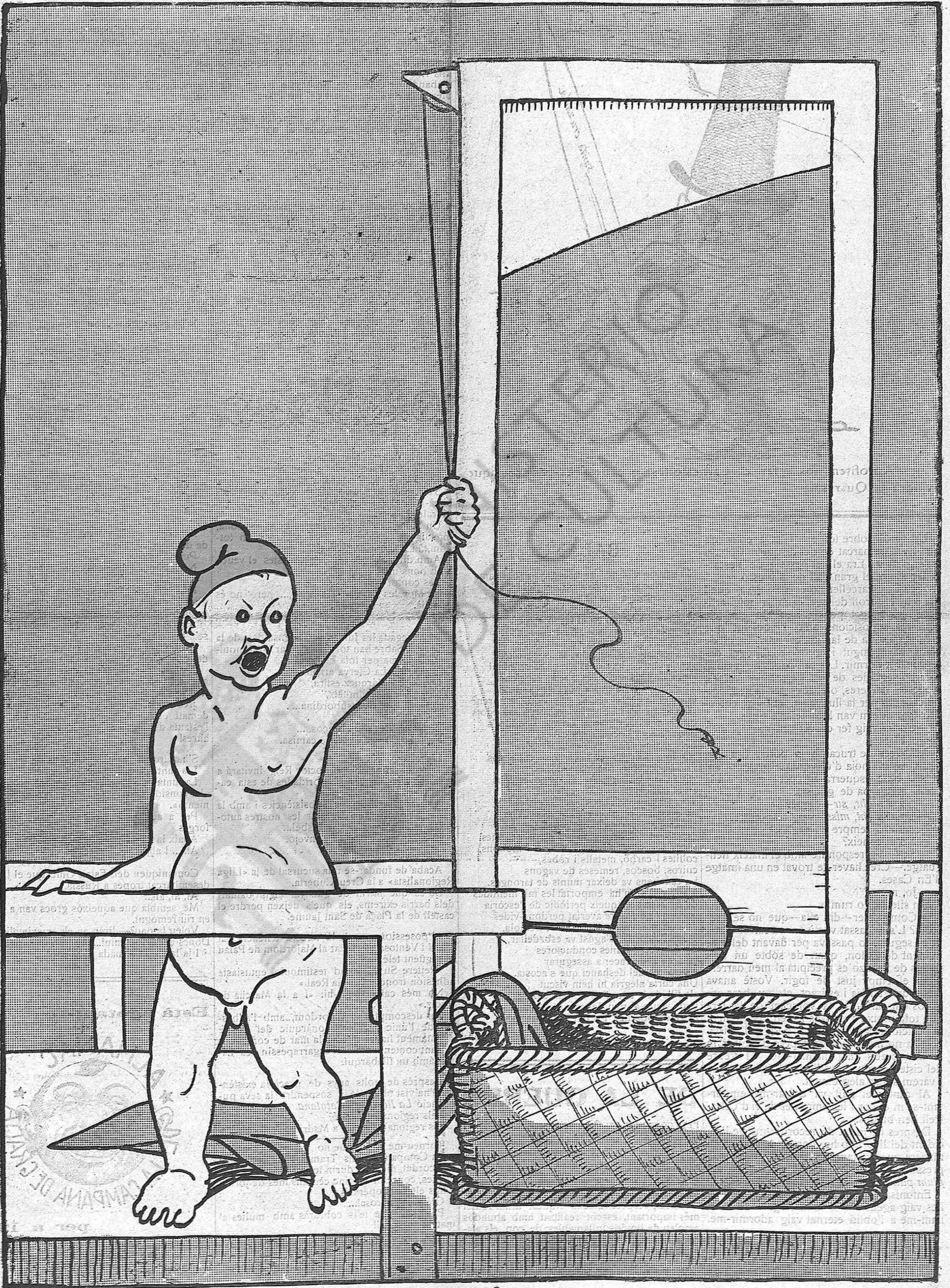
Està agotant-se

per a 1918

Imprempta LA CAMPANA y LA ESCUPELA, carrer del Òmn, número 8

El crit de l'Any Nou

—Això no pot anar, cavallers... «Aquí hase farta un hombre!»